

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**до проєкту наказу Міністерства енергетики України
«Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки»**

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства енергетики України «Про затвердження Правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки» має на меті:

врегулювання відносин між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної системи, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг;

визначення правових, технічних, організаційних та економічних засад доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

В Україні існують газовидобувні підприємства та суб'єкти ринку природного газу, які не мають фізичного з'єднання з газотранспортною та/або газорозподільною системами. Переміщення природного газу в ці системи або до окремих споживачів можливе лише через внутрішньопромислові газопроводи суміжних газодобувних підприємств, які мають фізичні точки входу/виходу до/з зазначених систем.

Діяльність з транспортування природного газу, розподілу та постачання його кінцевим споживачам регулюється положеннями Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон), Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1378/27823, Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1379/27824, Правил постачання природного газу, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2496, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1382/27827.

При цьому, питання переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами газовидобувних підприємств, регулюються положеннями статті 56 Закону, а саме: правила доступу суб'єктів ринку

природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки встановлює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, за погодженням із Регулятором.

Незважаючи на те, що Закон набрав чинності у 2015 році, питання переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами суміжних газовидобувних підприємств та правил доступу суб'єктів ринку природного газу до зазначених газопроводів залишається нерегульованим.

Оператори газорозподільних систем та споживачі відмовляються укладати відповідні договори та оплачувати отримані послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, обґрунтовуючи відсутністю правових підстав у чинному законодавстві. Внаслідок вищезазначеної проблеми, газовидобувні підприємства щорічно зазнають економічних збитків.

До набрання чинності Закону, послуги з переміщення природного газу внутрішньопромисловими трубопроводами прирівнювалися до послуг з транспортування магістральними газопроводами та оплачувалися у розмірі тарифу на транспортування відповідного об'єму газу.

Слід зазначити, що відповідно до положень частини шостої статті 4 Закону ціни на ринку природного газу, що регулюються державою (зокрема тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи), повинні бути: недискримінаційними, прозорими, встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу, або таких, що діють на ринках природного газу інших держав.

Крім того, будь-які платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи (у тому числі тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG), розраховуються незалежно від фізичного шляху слідування природного газу.

Таким чином, споживачі, які фактично не мають фізичного з'єднання з газотранспортною системою та/або газорозподільною системою, оплачують Оператору газорозподільних систем та Оператору газотранспортної системи, вартість послуг з розподілу та транспортування природного газу, при цьому зазначені роботи, а саме переміщення природного газу зазначеним споживачам,

здійснює суміжне газовидобувне підприємство внутрішньопромисловими газопроводами.

Враховуючи вищезазначене, затвердження проєкту акта дозволить встановити чіткі правила доступу суб'єктів ринку природного газу до внутрішньопромислових газопроводів суміжних газовидобувних підприємств.

3. Основні положення проєкту акта

Проект наказу врегульовує чіткі та прозорі відносин між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної систем, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг.

4. Правові аспекти

Основними нормативно-правовими актами в даній сфері правового регулювання є закони України «Про ринок природного газу», «Про трубопровідний транспорт», «Про нафту і газ», Кодекс газотранспортної системи, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1378/27823, Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1379/27824, Правила постачання природного газу, затверджені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2496, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1382/27827.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація постанови не потребує бюджетного фінансування, не матиме впливу на надходження та витрати державного та/або місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не стосується не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, а також сфери наукової та науково-технічної діяльності..

Проект акта буде оприлюднено на офіційному вебсайті Міністерства енергетики України для ознайомлення та обговорення.

Проект акта потребує погодження із Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України та Державною регуляторною службою України.

Проект постанови буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта немає положень, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також створюють підстави для дискримінації.

8. Прогноз результатів

Основними показниками результативності реалізації акта є:

врегулювання відносин між газовидобувними підприємствами, у тому числі безпосередньо підключеними до газотранспортної/газорозподільної системи, що надають послуги переміщення природного газу внутрішньопромисловими газопроводами, та замовниками таких послуг;

визначення правових, технічних, організаційних та економічних засад доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу.

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

«_____» _____ 2023 р.